

CERCETĂRI ȘI DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN RAIOANELE CĂLĂRAȘI ȘI SLOBOZIA

Muzeul din Călărași a fost înființat în anul 1951, în urma Hotărîrii Partidului și a Guvernului de către Comitetul pentru Așezămintele culturale din R.P.R. Ca primă sarcină a avut în planul său de activitate să cerceteze stațiunile cunoscute, să colecteze material pentru crearea unui fond de colecții în domeniul arheologiei, paleontologiei etc.

Cercetările făcute în stațiunile ce intră în aria de activitate a muzeului din Călărași ca: Măgura Cuneștilor, Boian, Piscul Coconi, Sultana, Piscul Crăsani, Durostorum, Dervent, Pirjoaia și altele, au dus la descoperirea unor elemente care aduc o lumină nouă asupra așezărilor și asupra dezvoltării societății omenеști pe acest teritoriu.

1. — În vara anului 1953, apele lacului Boian fiind extrem de scăzute, pe țărmul de nord al insulei numită Grădiștea Ulmilor (cunoscuta așezare Boian), s-au descoperit cîteva morminte cu schelete în poziție chircită, așezate cu capul spre est, cu fața spre sud și cu mina stîngă sub cap. Scheletele erau dezvelite și în parte răvășite de ape. Lîngă un craniu s-au găsit 24 mărgel de dentalium, două ace de păr din bronz și un vas-amuletă în formă de cartof.

2. — Inundațiile mari din primăvara anului 1954, au determinat colectivul muzeului să supravegheze stațiunile din cuprinsul raionului Călărași și din raioanele învecinate, care erau expuse distrugerii. În ziua de 12 martie 1954, cînd valurile și sloiurile băteau la baza Măgurii Cunești, s-a observat vatra unui bordei ars, unde sub chirpicii (peretii) dărîmați se vedeau *in situ* formele unor vase. S-au început operațiunile de salvare — lucrîndu-se în apă — și s-au scos următoarele obiecte: trei vase mari (chiupuri) cu capacitatea de circa 60 litri, conținînd griu carbonizat, un capac cu diametrul de 0,60 m, o parte dintr-un vas mai mic în care se afla un praf alb-gălbui, alte fragmente ceramice și o furcă cu doi colți, lungă de 0,30 m — făcută din corn de cerb. Ceramica e din pastă poroasă amestecată cu pleavă, de culoare cărămizie, bine lustruită în exterior. Vasele au o formă bitronconică, unul din ele fiind etajat la partea superioară și sint decorate cu ornamente în spirală, conturate prin incizii și pictate cu alb și roșu. În partea de sus sint desene liniare, oblice și spirale, pictate cu grafit; de altfel întreaga suprafață e lustruită tot cu grafit, mai slab. Tehnica de lucru, forma vaselor și mai ales ornamentarea, ne determină să considerăm această descoperire ca făcînd parte din complexul Gumelnița—Stoicani, cultură nedocumentată pînă în prezent în cîmpia munteană.

Nivelul acestor resturi se află în centrul Măgurii, la adâncimea de 5,50 m, pe sol virgin, în jos nemaiobservându-se alt nivel de locuire.

3. — La Durostorum, peste Dunăre, apele mari ale fluviului, din primăvara anului 1954, au ros malurile mai mult ca în alți ani. Astfel, în partea de vest a acestei cetăți antice, în punctul de la 6 km vest de Ostrov, pe teritoriul R.P.R., a apărut un grup de cuptoare de olari. Din primul cuptor se putea vedea numai colțul de sud-est, restul fiind surpat și împrăștiat de ape. Al doilea cuptor, așezat la 0,50 m est de primul, era distrus de jumătate. În septembrie 1954, cu prilejul unei noi periegeze, s-a observat că, datorită celei de a doua creșteri a apelor Dunării, din al doilea cuptor rămăsese mai puțin de a treia parte. Au fost întreprinse operațiile de salvare, golindu-se interiorul cuptorului, pentru a se putea studia forma și construcția lui. Acest cuptor (probabil și celelalte la fel) e săpat în pământ, cu baza vetrei pătrată și a avut sigur deschizăturile spre nord. Pereții se lărgesc în formă de pilnie, au fost lipiți cu lut și întăriți prin ardere și se pierd în sus într-un strat de umplutură de circa 0,60 m peste care se află pătura vegetală. Vatra se află la 2,5 m adâncime de la suprafață, iar grătarul, gros de 0,15 m, construit din cărămizi și întărit cu lut, este sprijinit pe un stîlp de cărămizi cu dimensiunile de $0,30 \times 0,15$ m la 0,45 m deasupra vetrei. Pe grătarul cuptorului (cît mai rămăsese din el) s-au găsit grămezi de cioburi din care s-au reconstituit cîteva vase-străchini, castroane și ulcioare. S-au găsit fragmente de vase cu figuri aplicate în relief, două tipare întregi pentru opaițe și un capac de lucernă (opaiț), un vas-strachină întreg și o lucernă cu trei ochiuri, frumos ornamentată. Întreaga ceramică este de factură romană. — La 0,50 m est de acest cuptor se observă peretele exterior al unui alt cuptor de olar care va trebui neapărat să fie cercetat de specialiști și salvat.

4. — În cercetările făcute la Piscul Crăsani, în peretele de vest al dimbului central, lângă săpăturile X din 1923 (I. Andrieșescu), la adâncimea de 2,05 m, într-un strat de pământ castaniu compact, s-a constatat un nivel de locuire cu grosimea de circa 0,25 m. Fragmentele ceramice culese în acest strat aparțin culturii Boian — faza Bolintineanu (fig. 1). Aceste constatări se adaugă la descoperirea făcută în anul 1941 de prof. I. Nestor, care a cules tot din acel loc cîteva fragmente ceramice aparținînd aceleiași culturi Boian — faza Bolintineanu.

În urma îndrumărilor date de către Muzeul Național de Antichități, colectivul Muzeului din Călărași și-a propus, în planul său de activitate, și următoarele probleme:

- a) cercetarea Grădiștilor din cuprinsul teritoriului de activitate a Muzeului;
- b) cercetarea malurilor lacurilor: Călărași, Gălățui, Boian și Moștiștea, precum și malurile tuturor bălților din acest sector;
- c) cercetarea malului drept al riului Ialomița.

Grădiștea Călărași

Pornindu-se de la acest plan, în primăvara anului 1953 s-au întreprins primele cercetări pe Grădiștea Călărași. Lungimea acesteia este de circa 2 km și are ca mal surpat numai pe cel de sud. În perioada cercetărilor noastre se făceau unele șanțuri pentru irigație. Din aceste săpături s-au scos fragmente ceramice, lame de silex, împungătoare din os, zdrobitoare din piatră pentru rișniță și altele. La 10 m vest de casa grădinii de pe grădiște, din peretele unei lutării — la adâncimea de 0,50 m — s-a scos un vas-ulcică, cu toartă

suprainaltată, din pastă neagră, lucrat cu mina, care aparține probabil primei epoci a fierului (fig. 2, a). La circa 250 m vest de casa grădinii, s-a găsit rostogolită din malul surpat și spartă o urnă de incinerare cu capac (vezi fig. 2, b).

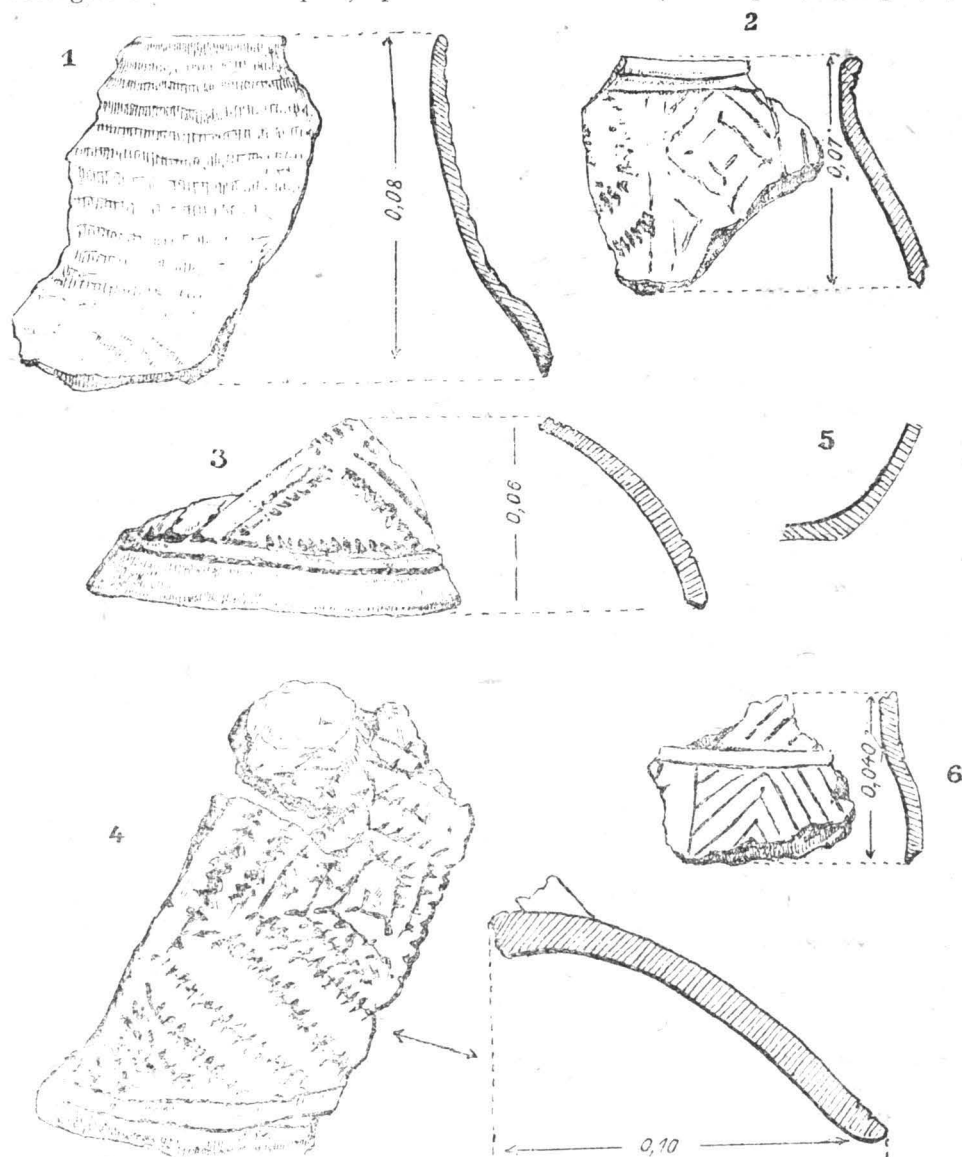

Fig. 1. — Piscul Crășani. Ceramică neolitică din cultura Boian — faza^a Bolintineanu.

Vasul e din pastă poroasă, de culoare cenușie, are formă de clopot, e ornat în exterior cu patru torți oarbe și e lucrat de mină. Capacul este din pastă fină — tot de culoare cenușie — și este lucrat la roată. Acest mormint de incinerare datează din a doua epocă a fierului — cultura daco-getică.

Continuându-se cercetările pe întreaga suprafață a grădiștii s-au colectat și alte obiecte și multe fragmente ceramice. Materialul cules ne-a ajutat să tragem concluzia că ne aflăm într-o stațiune cu mai multe culturi succesive, începînd din neolitic (Gumelnița tirzie), continuînd cu epoca bronzului, prima și a doua epocă a fierului, cu slavagismul roman, precum și cu urme mai slabe din secolul IV e. n.

Grădiștea Coslogeni (La Clinci)

În cuprinsul bălții Borcea, la 4 km sud-est de comuna Roseți, se află Grădiștea Coslogeni. Aceasta e mai mică decît Grădiștea Călărași și are

Fig. 2. — Grădiștea Călărași. Vase de lut: a) prima epocă a fierului; b) a doua epocă a fierului.

maluri surpate în vest și sud-vest — datorită privalului Braslovățu. În mare parte malul este perforat de lăstuni și șobolani și la creșterea apelor se produc surpări și nivelări treptate. De la suprafață și din malurile surpate s-au cules materiale ca: greutăți de la războiul de țesut, fusaiole, vase întregi sau întregibile și numeroase cioburi. Ceramica este din pastă poroasă sau din pastă mai fină, e de culoare cenușie, lucrată de mină sau la roată și, — cu

excepția citorva fragmente — datează din prima epocă a fierului și din perioada daco-getică.

Cuza-Vodă

Pe malul de nord al lacului Călărași, în dreptul comunei Cuza-Vodă, la 100 m vest de satul Călărașii-Vechi, în mal, la adîncimea de 0,65 — 0,80 m, s-a descoperit un nivel de locuire reprezentat prin vetre arse și urme de gropi, din care s-au colectat trei vase întregibile, un capac, o fusaiolă și numeroase cioburi. Ceramica e din pastă grosolană, de culoare cenușie roșcată sau neagră și e lucrată numai de mină. Din felul cum sînt rupte fragmentele rezultă că această ceramică a fost lucrată din fișii de lut în spirală. Vasul cel mare este înalt, cu fundul strîmt, corpul sferic, iar buza înaltă și răsfrîntă în afară (fig. 3,1). Celelalte vase au o formă tronconică, cu buza dreaptă și cu creștături pe latura exterioară. Pentru plasarea în timp a acestei culturi nu avem elemente suficiente.

Ceacu

În continuare, pe malul lacului Călărași, în dreptul satului Ceacu — la punctul 400 m est de vadul Valea Plopului — există un nivel de locuire din epoca feudală timpurie. Ceramica aici este din pastă neagră amestecată

cu nisip, și e lucrată numai la roată. Ca ornamentare, are linii incizate orizontal — mai rare sau mai dese — și continuă în unele cazuri de sub buză și pînă la fundul vasului. Vasele caracteristice sînt în formă de borcan de mărimi potrivite. În acest nivel s-a găsit un împungător din os și o fusaiolă de lut de formă patrată.

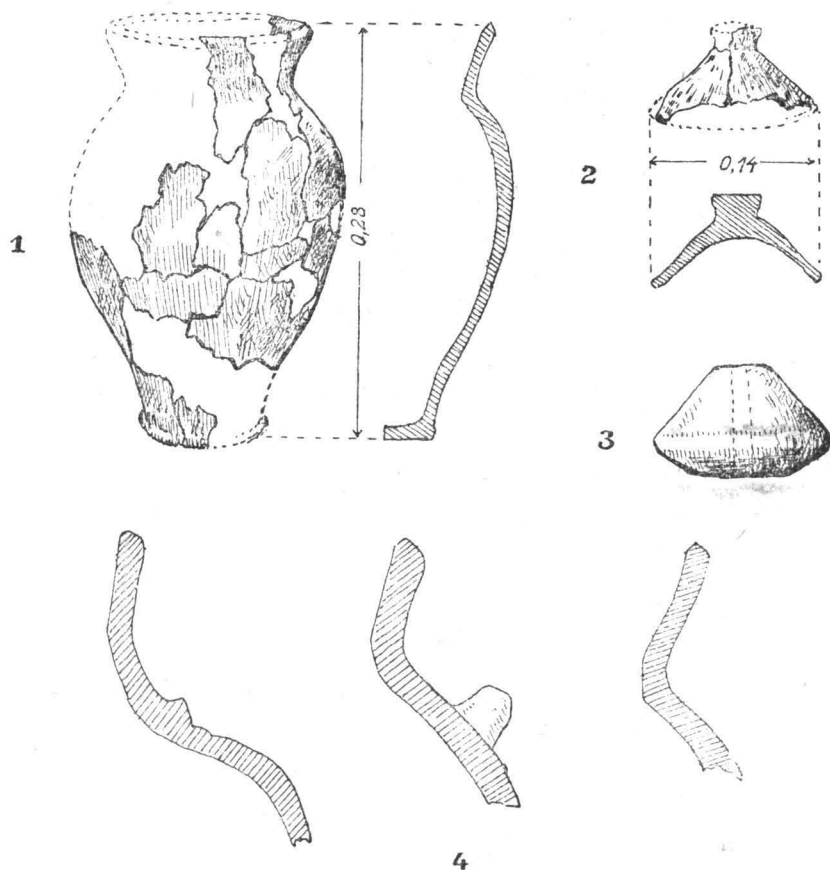

Fig. 3. — Cuza Vodă. Materiale ceramice diverse.

Cacomeanca

Tot pe malul lacului Călărași — la circa 500 m est de comuna Cacomeanca, pe terenul din jurul movilei Moș Ignat, — s-au adunat numeroase fragmente ceramice aparținînd tot epocii feudale timpurii. Aceste fragmente provin de la vase mai mari, sînt de culoare cenușie-gălbui sau roșcată și sînt ornamentate prin benzi de linii orizontale, uneori în val, și în alte cazuri sînt trasate și grupări de linii verticale. În funcție de aceste caracteristici, materialele descrise datează probabil din secolul al X-lea și al XI-lea.

Cunești

a) Din punctul 250 m est de Măgură, în mal, s-a observat un nivel de locuire reprezentat prin resturi de vetre arse și fragmente ceramice. S-au

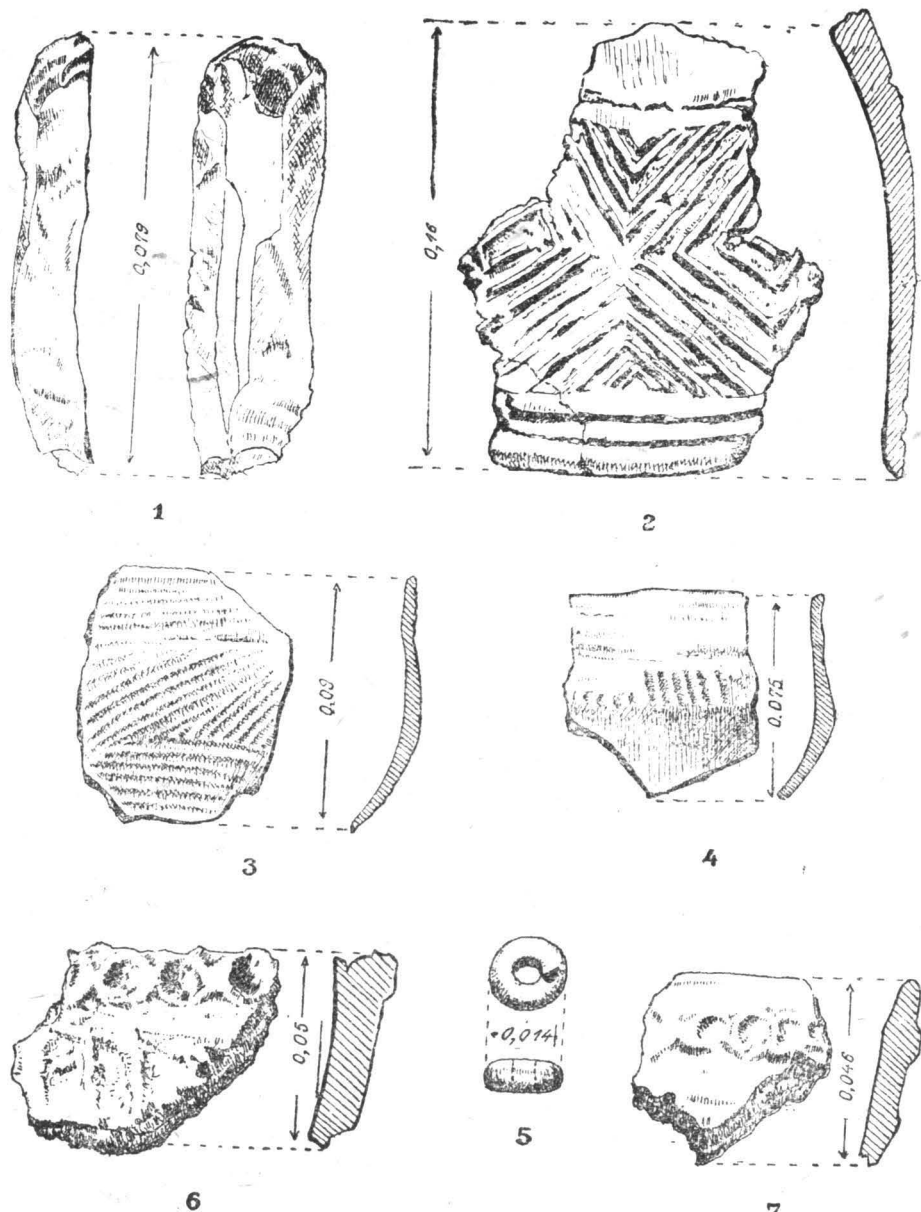

Fig. 4. — Cunești. Ceramică neolitică din cultura Boian.

mai găsit lame de silex și o mărgea de lut ars (fig. 4) aparținând culturii Boian.

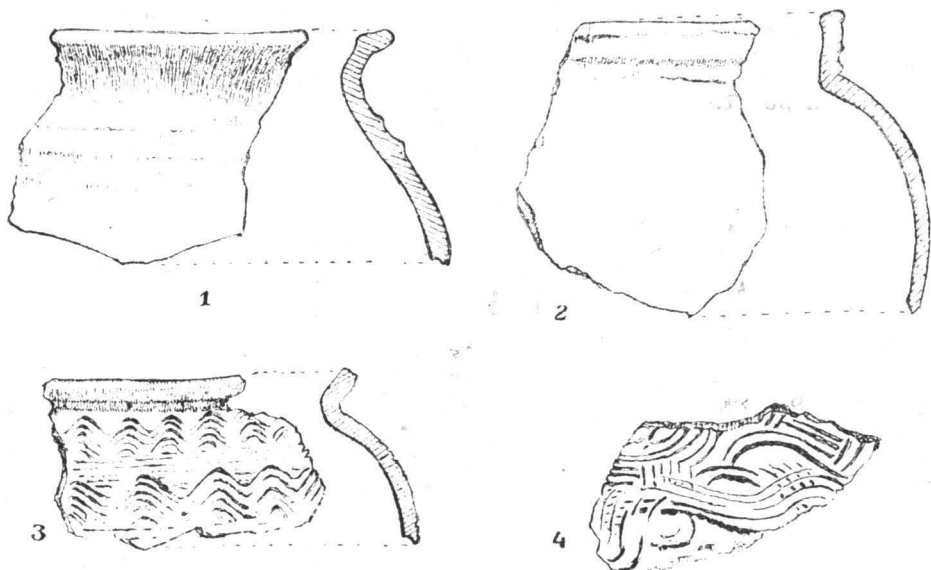

Fig. 5. — Cunești. Ceramică din epoca feudală timpurie.

b) La 400 m est de Măgură, se observă în mal un nivel de locuire din epoca feudală timpurie, unde ceramica apare în parte fără ornamente, iar în parte, cu benzi de linii orizontale combinate cu benzi în valuri sau benzi în valuri impletite (fig. 5).

c) La 700 m est de Măgură, s-au cules din malurile surpate fragmente ceramice aparținând secolului al IV-lea e.n.

Rasa

Toată marginea terasei pe care e așezată comuna e plină de vestigii ale trecutului mai îndepărtat sau mai apropiat, astfel:

a) În partea de vest a comunei la stăvilarul Gălățuiului, taluzindu-se malul estic — la adâncimea de 0,80 m. s-au descoperit două vase, o toartă dintr-un vas și alte fragmente ceramice aparținând începutului epocii bronzului (fig. 6).

b) La 40 m mai spre sud — din maluri s-au cules fragmente ceramice aparținând culturii Gumelnița.

c) De pe locul morii vechi au fost adunate un mare număr de fragmente ceramice, lame de silex și o mârgea tubulară de lut ars, observându-se chiar nivelul de locuire, care aparține culturii Boian — faza Giulești.

d) Pe un teren învecinat s-au găsit puncte bine precizate cu resturi de diferite

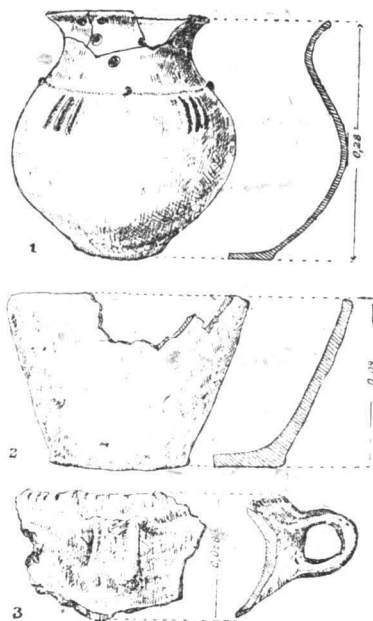

Fig. 6. — Rasa. Ceramică de la începutul epocii bronzului.

culturi: fragmente ceramice din cultura daco-getică, fragmente de amfore și ulcioare romane și din cultura feudală-timpurie.

e) În partea de sud-est a comunei se află, în malul înalt, un nivel de locuire cu arsuri, cărămizi, fragmente de amfore și ceramică romană.

f) În același loc — mai sus pe terasă, locuitorii Stan Niculaie și N. Gh. Badea, arind în anul 1937, au scos cu plugul un vas plin cu monede de argint dela Filip al II-lea și Alexandru cel Mare. Cîteva din aceste monede au intrat în patrimoniul Muzeului Călărași.

g) Tot în comuna Rasa, pe marginea terasei satului Vaidomir, s-a găsit un fragment de ceramică datind de la sfîrșitul epocii bronzului.

h) Pe malul de est al lacului Gălățui, la 3 km nord de comuna Rasa, în malul înalt, se află, pe o întindere destul de mare, un nivel de locuire din care s-au scos la iveală un fier de plug prost conservat, greutate de plase de pescuit și numeroase fragmente ceramice. Materialul ceramic, ca pastă, tehnică și formă, poartă caracteristicile ceramicii secolului al IV-lea e.n.

Bogata

a) La 3 km nord de satul Bogata, pe malul de vest al lacului Gălățui, s-a descoperit un bordei surpat din care s-au cules fragmente ceramice (fig. 7,3), chirpici, oase, scoici, zgură și două figurine antropomorfe (fig. 7, 1—2). Reiese, după materialele colectate, că acest bordei face parte dintr-o așezare a purtătorilor culturii Boian, perioadă intermediară fazele între Bolintineanu și Giulești, cu aspect cultural cunoscut pentru prima dată în cîmpia munteană.

b) La 900 m sud de această așezare, în mal, se află un nivel de locuire cu material de cultură daco-getică.

Ciocănești

a) În dreptul grajdului comunal din Ciocănești-Sîrbi, malul surpat a împrăștiat numeroase fragmente ceramice din epoca feudală timpurie. Pe o întindere destul de mare, malul e presărat cu asemenea cioburi.

b) La 80 m vest de grajd, la adîncimea de 0,70 m, în mal, există un nivel de locuire din cultura Boian — faza Giulești.

Andolina

În malul terasei înclinate pe care se află așezat satul Andolina, sub un pilc de salcîmi, s-a descoperit un nivel de locuire, reprezentat prin vetrele și gropile bordeielor și prin bogăția materialului ce se află în nivel. S-au colectat două vase-cupe, două greutate de la războiul de țesut și numeroase fragmente ceramice. Materialul colectat, ca și cel de la Ciocănești-Sîrbi, face parte din aceeași fază a culturii Boian.

Vărăști

Pe malul de nord al lacului Boian, la 300 m, vest de satul Vărăști, există un nivel de locuire al culturii Boian. Ca pastă, tehnică, culoare și ornamentare, ceramica de aici poartă caracteristicile fazei Giulești.

Dorobanțu

a) În partea de vest a comunei Dorobanțu, la distanța de 350 m de șoseaua Oltenița-Călărași, alături de grădina locuitorului Vasile Toader Cristea, terenul

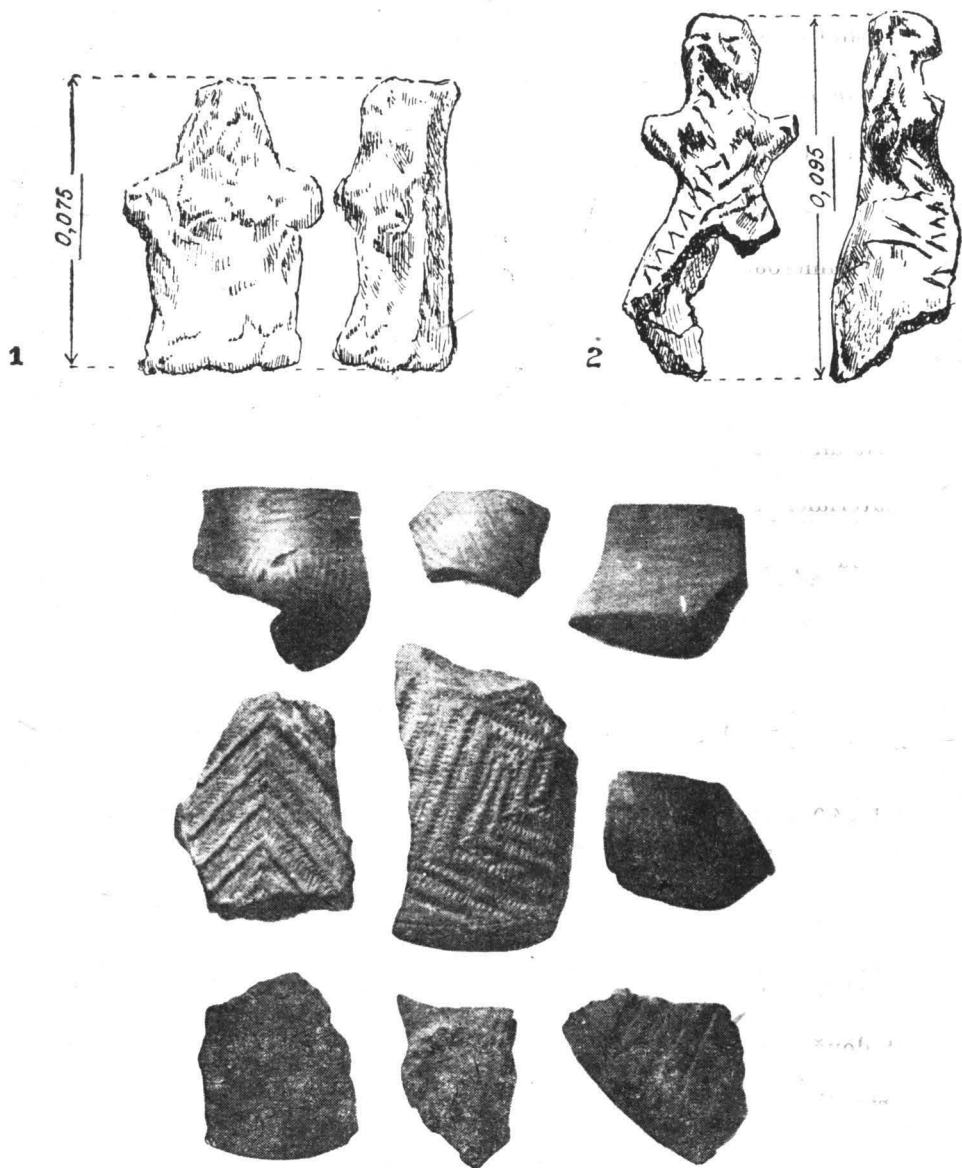

Fig. 7. — Bogata. Ceramică din cultura Boian — faza intermediară Bolintineanu-Giulești.

se înclină spre sud-est, datorită unui mic cot pe care el face privalul Bătrina. În acest loc, pe o arie de circa 1000 m², s-a observat o pată cenușie albicioasă — constând din pământ amestecat cu cenușă, cioburi, oase și pietre. S-au cules

de pe arătură: două vase întregibile cu torți supra-înălțate, două vase miniatură fără torți, multe fragmente de vase cu torți supra-înălțate (unele torți având butoni de sprijin), trei fusaiole din lut ars, un fragment de ciocan din piatră, două patine de os, un os de pasăre găurit ce pare a fi fost folosit ca podoabă, numeroase fragmente de silex și altele. Ceramica, din pastă mai bună sau mai rea, amestecată cu pleavă sau cu scoică pisată, este de culoare neagră-cenușie uneori roșietică, și e lucrată numai cu mîna. Buzele vaselor sînt răsfrînte în afară, iar forma pîntecelui e sferică. Ca ornamentare, de regulă se află în apropierea buzelor un briu proeminent, unele vase prezentînd din loc în loc mici butoni. Pe cioburile de pastă mai fină se găsesc ornamente geometrice constînd din linii incizate (fig. 8).

Materialele colectate la Dorobanțu atestă o așezare restrînsă din prima epocă a fierului.

b) Prin săparea unui șanț pentru irigarea grădinilor de zarzavat, pe malul privalurii Bătrîna, la 100 m sud de marginea satului Dorobanțu, s-a descoperit, la adîncimea de 0,80 m, un mormînt de incinerare. Urna constă dintr-o amforă cu o parte din gît și cu torțile lipsă. Drept capac a avut a ulcică cu toarta ruptă; în interiorul său s-au găsit, printre oasele calcinate, patru mărgelile de lut de diferite forme. Vasul-capac și mărgelile sînt din pastă poroasă de culoare cenușie și prezintă o factură daco-getică (probabil sec. III î.e.n.). Dacă acest mormînt a fost izolat sau face parte dintr-un cîmîntir, rămîne să se stabilească prin cercetările viitoare.

Ulmu

În partea de sud-vest a comunei, înspre Chirnogi, s-a cules din mal o parte însemnată dintr-un vas cu picior, similar celor de la Poiana, un fragment dintr-o ghioagă de piatră și multe cioburi. O parte din materialul ceramic cules provine de la vase lucrate cu mîna, sînt din pastă poroasă, de culoare neagră în spîrtură și galben roșcat la suprafață. Ca ornamentare, sînt de menționat: briuri alveolare în relief, proeminente și butoni rotunzi sau plați. Vasul cu picior, precum și alte fragmente, sînt de pastă de culoare cenușiu-închis, lucrate la roată și ornamentate cu linii în zig-zag lucioase (fig. 9, 1). Întreg materialul arată că ne aflăm în fața unei așezări daco-getice.

Potcoava

a) De pe tot malul nord-est al bălții Barza, pe marginea satului Potcoava, s-au cules numeroase fragmente ceramice din epoca feudală timpurie.

b) În malul de sud al bălții, la 600 m vest de cotul Barza-Gălățui, s-a descoperit un bogat nivel de locuire din cultura Gumelnița timpurie, printre care un vas întregibil (fig. 10).

c) Pe malul de vest al lacului Gălățui, la o distanță de circa 500 m de podet, în sudul satului Potcoava, s-a descoperit un nivel de locuire din cultura daco-getică.

Alexandru Odobescu (Barza)

Pe terasa inclinată ce se află în partea de vest a bălții Barza, spre vest de satul Alexandru Odobescu, din pămîntul cărat de șuvoaie, s-au cules

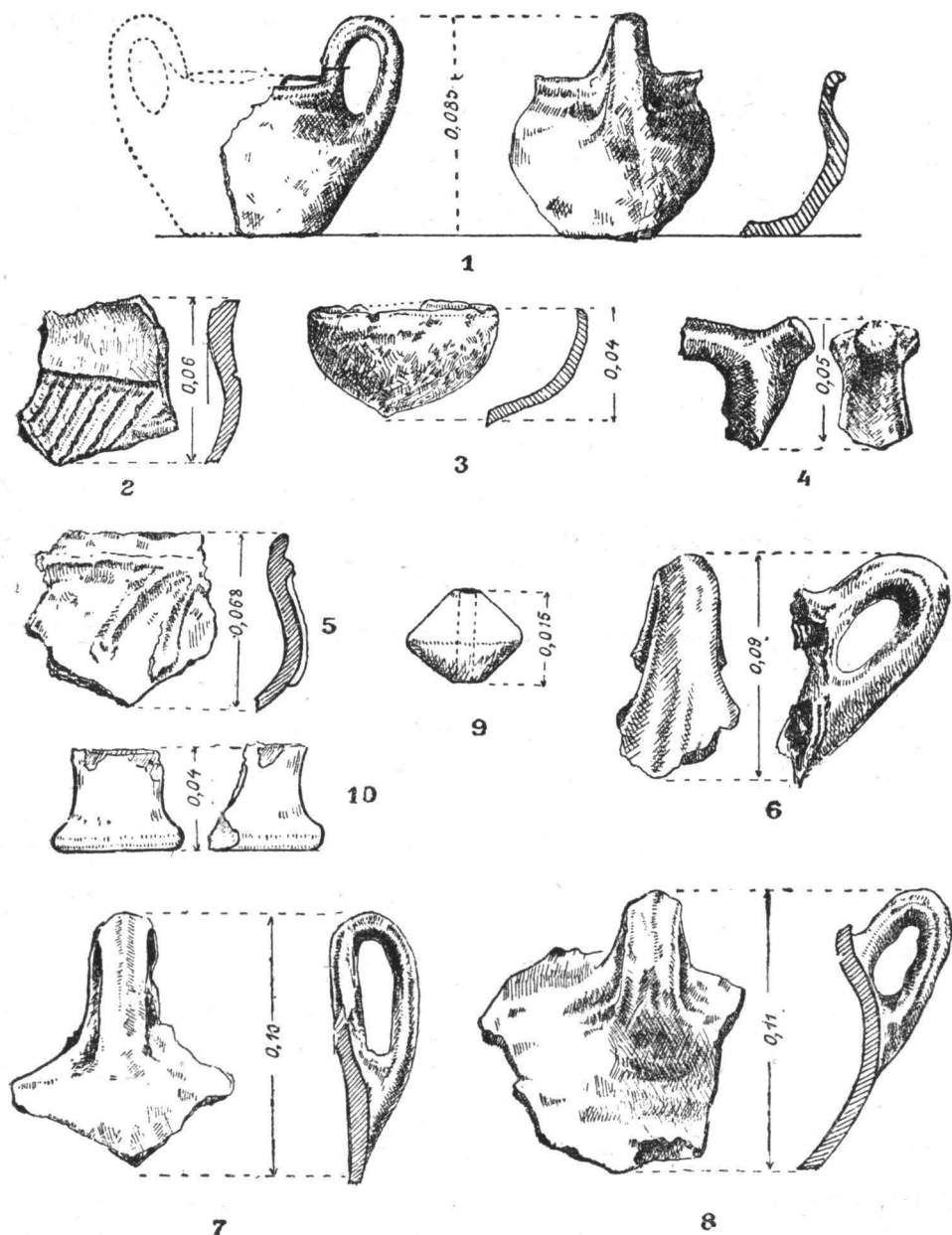

Fig. 8. — Dorobanțu. Ceramică din prima epocă a fierului.

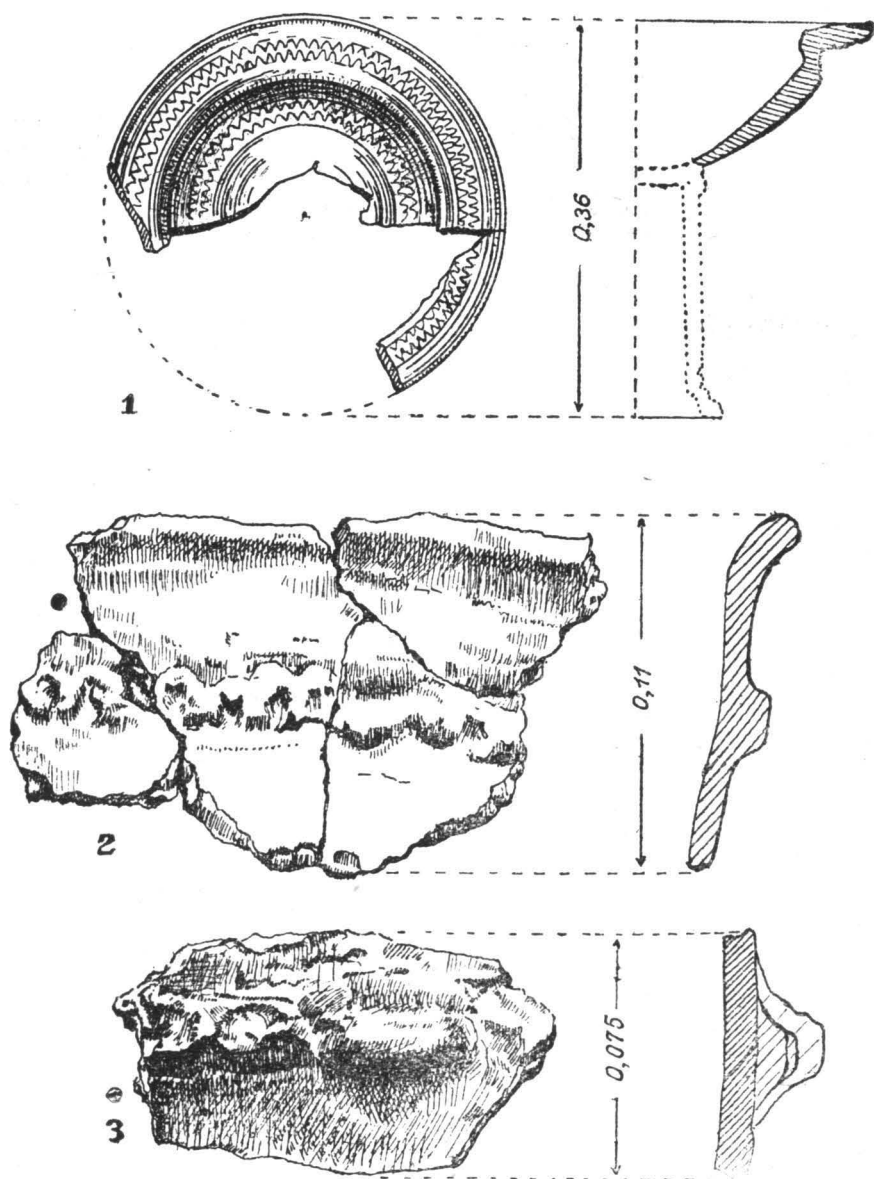

Fig. 9. — Ulmu. Ceramică din a doua epocă a fierului (cultura daco-getică).

fragmente ceramice ornate cu linii în benzi orizontale și cu valuri care par să aparțină secolelor X — XI.

Mihai Viteazul

Săpînd o groapă în grădina ce se află pe terasa înclinată a prelungirii bălții Barza, în partea de sud-est a satului Mihai Viteazul, profesorul Milotoiu Daniel a descoperit în această groapă, la adîncimea de 0,60 m, un craniu de cerb, un vas întregibil și numeroase fragmente ceramice și oase. Pasta ceramicii, tehnica lucrării, forma vasului și mai cu deosebire profilele vaselor-străchini, ne determină să le atribuim cu probabilitate primei epoci a fierului.

Vlad Țepeș

Sezisați de o informație după care în comuna Vlad Țepeș, s-ar fi descoperit vase și schelete, ne-am deplasat la fața locului pentru cercetări și am constatat cele ce urmează:

În partea de sud-vest a comunei Vlad Țepeș, pe terenul fostului izlaz comunal, se află gospodăria locuitorului Constantin Zărnescu. În vara anului 1954, acesta a început să sape în curte o groapă pentru a scoate lut. La adîncimea de circa un metru a dat peste un vas cu gura în jos (fig. 11, 1), sub care se afla un vas mai mic. Vasul mic a fost spart și risipit, din cioburi nemăgăsiindu-se nimic.

În toamnă, continuînd să scoată pămînt din groapă, la adîncimea de 1,90 m, a descoperit un alt vas (fig. 11, 2) care se afla — tot cu gura în jos — vasul în de la fig. 11, 3, iar la cîțiva cm spre sud a dat de un schelet. În dreapta și în stînga craniului s-au găsit așezate vasele din fig. 11, 4 și 5 și puțin mai spre nord-est, vasul-borcan din fig. 11, 6. Craniul și partea de sus a toracelui au fost răvășite de descoperitor.

Urmărindu-se în mal profilul gropii atinse de săpături s-au întreprins lucrările de salvare a mormîntului. Odată cu dezvelirea totală a scheletului s-a mai descoperit, lingă piciorul stîng, vasul ulcior din fig. 7 și alături un pieptene de os cu nituri de bronz și fier (fig. 11, 8) un tub de os (fig. 11, 9) și cîteva oase de pasăre. Scheletul după conformația bazinului, pare să aparțină unei femei. A fost înhumat cu capul spre nord și picioarele spre sud, cu fața în sus, mîinile întinse așezate pe lingă corp, picioarele drepte și alăturate. Un amănunt a atras atenția: bazinul rupt în două, partea stîngă puternic împinsă în jos ceea ce a produs ruperea și suprapunerea femurului. Picioarele au fost găsite nemișcate și brațele deasemenea. Cercetîndu-se mai atent pereții gropii s-a observat, la circa 0,50 m deasupra scheletului, un mic prag de ambele laturi și urme de lemn carbonificat. Pe baza acestor observații, s-a putut stabili că inhumarea s-a făcut în poziția mai sus arătată, în jurul corpului fiind puse vasele cu ofrande și celelalte obiecte. Deasupra s-a așezat un podium de

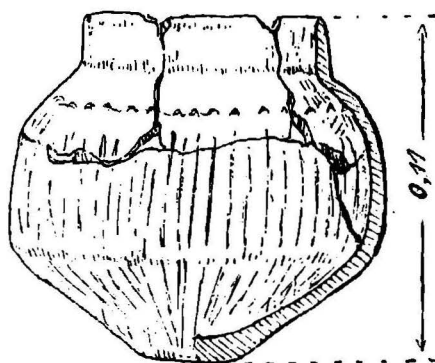

Fig. 10. — Potcoava. Vas neolitic din cultura Gumelnița timpurie.

lemn, din birne așezate transversal, apoi un strat de pământ peste care a fost pus vasul mai mare, din fig. 11,1, deasupra vasului care s-a pierdut. După aceea s-a umplut groapa. Peste un timp, putrezind birnele, podiul s-a prăbușit producând ruptura bazinului și a femurului, precum și azvirlirea peste bazin a citorva vertebre dorsale care probabil se mai țineau prin ligamente. Vasele din mormintul de la Vlad Țepeș sînt din pastă fină de culoare cenușie; exemplarele

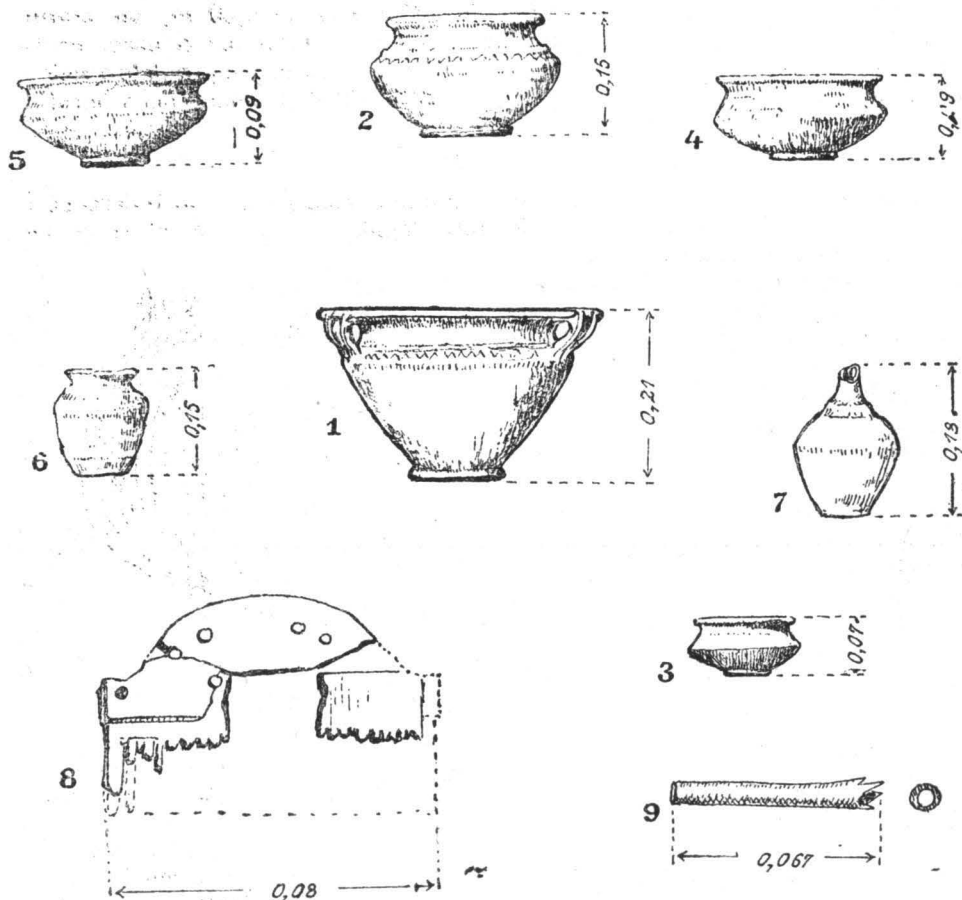

Fig. 11. — Vlad Țepeș. Inventarul unui mormint din sec. IV.

din fig. 11, 1 și 2 sînt ornate cu desen lucios, iar vasul-borcan din fig. 11,6 e din pastă poroasă, de culoare neagră. Mormintul de la Vlad Țepeș ca și cele de la Spanțov, Gogoșari și Călărași datează probabil din secolele III—IV e.n.

Ciulnița

Cercetînd malul drept al riului Ialomița — la vest de calea ferată Ciulnița-Slobozia, pe o distanță de circa 10 km, la 300 m vest de movila mare (Movila Morii), situată în marginea de vest a satului Ciulnița, în malul dantelat,

se află un pinten mai înalt decît restul terenului. Laturile de vest și nord sînt astăzi accesibile, pe cînd latura de est e abruptă, atîngînd înălțimea de circa 50 m. Pe platoul acestui pinten s-au găsit la suprafață cîteva fragmente ceramice și o lamă de silex, obiecte care au impus cercetarea mai amănunțită a locului. Astfel, la cîteva metri în partea de nord-est a pintelui, în malul abrupt, la adîncimea de 1,50 m, s-au observat fragmente ceramice și oase. Pentru a ajunge la ele a fost necesar să se sape o treaptă paralelă cu malul, lungă de un metru și lată de 0,50 m, atît cît putea să lucreze un om. Începînd de sub stratul vegetal, pămîntul era amestecat cu cioburi, lăme și deșeurile de silex, aceste materiale înmulțindu-se mai jos pînă la baza nivelului de locuire, unde s-a găsit *in situ* un vas, un picior de măsuță de cult, urme de cenușă și cărbuni, fragmente de unelte din piatră și oase de animale. Ceramica este din pastă amestecată cu pleavă, foarte slabă, de culoare neagră și la suprafață — în unele cazuri — galbenă roșiatică sau cărămizie. Ca ornamente, avem desene liniare incizate și excizii incrustate cu alb. Pastă, profilele și ornamentele ceramicii dovedesc că la Ciulnița există un nivel de locuire de cultură Boian — faza Giulești (fig. 12).

Trebuie să menționăm că în anul 1923, această parte a regiunii a fost cercetată de Radu Vulpe și Vladimir Dumitrescu. Cu acest prilej s-au recoltat o serie de materiale din unele puncte, care par să coincidă cu nivelurile de locuire descoperite de colectivul Muzeului Călărași, cum sînt cele din localitățile Ulmu, Vărăști, Andolina, Rasa, Crăciuneanca, precum și stațiunea Grădiștea-Călărași¹.

Din prezentarea cercetărilor și a descoperirilor făcute de colectivul Muzeului regional din Călărași rezultă că au putut fi determinate pînă în prezent numeroase puncte și așezări locuite în decursul dife itelor epoci ale istoriei vechi. Cu toate eforturile făcute, nu s-au descoperit resturi ale activității omului paleolitic. Este foarte probabil că în curînd astfel de resturi vor fi adunate, mai ales dacă ținem seama că în regiune există un punct fosilifer, în preajma satului Vlad Tepeș, unde, pe o suprafață restrînsă, au fost culese oseminte și dinți de mamut, rinocer lînos și altele.

Viețuirea oamenilor din epoca neolitică este reprezentată bogat. Prin cercetările de la Piscul Crăsani, s-au cules noi materiale ceramice din timpul fazei Bolintineanu a culturii Boian. Perioada de trecere de la faza Bolintineanu la faza Giulești a culturii Boian este atestată într-un singur punct, la Bogata.

Mult mai bine documentată este locuirea oamenilor din faza Giulești a aceleiași culturi. Oamenii din acea vreme aveau așezările sau gospodăriile izolate, situate pe marginile teraselor joase, în preajma apelor. Locuințele oamenilor de atunci erau în formă de bordeie și merită a fi remarcată o descoperire importantă făcută pe teritoriul satului Andolina, unde, într-o groapă de bordei Boian-Giulești, s-au găsit mai multe fragmente ce par a proveni dintr-o laviță de lut. Unelele de cremene și de piatră adunate pînă acum nu se deosebesc prin nimic de cele cunoscute din celelalte așezări similare.

Din perioada de tranziție de la cultura Boian spre Gumelnița, s-au descoperit urme materiale pe teritoriul satului Potcoava. Merită a fi remarcat numărul extrem de redus al așezărilor din timpul culturii Gumelnița. Pînă acum, pe teritoriul dintre Călărași și Ulmu, pe malurile lacurilor, se cunosc doar

¹ Vezi «Bul. Com. mon. ist.», aprilie-iunie 1924.

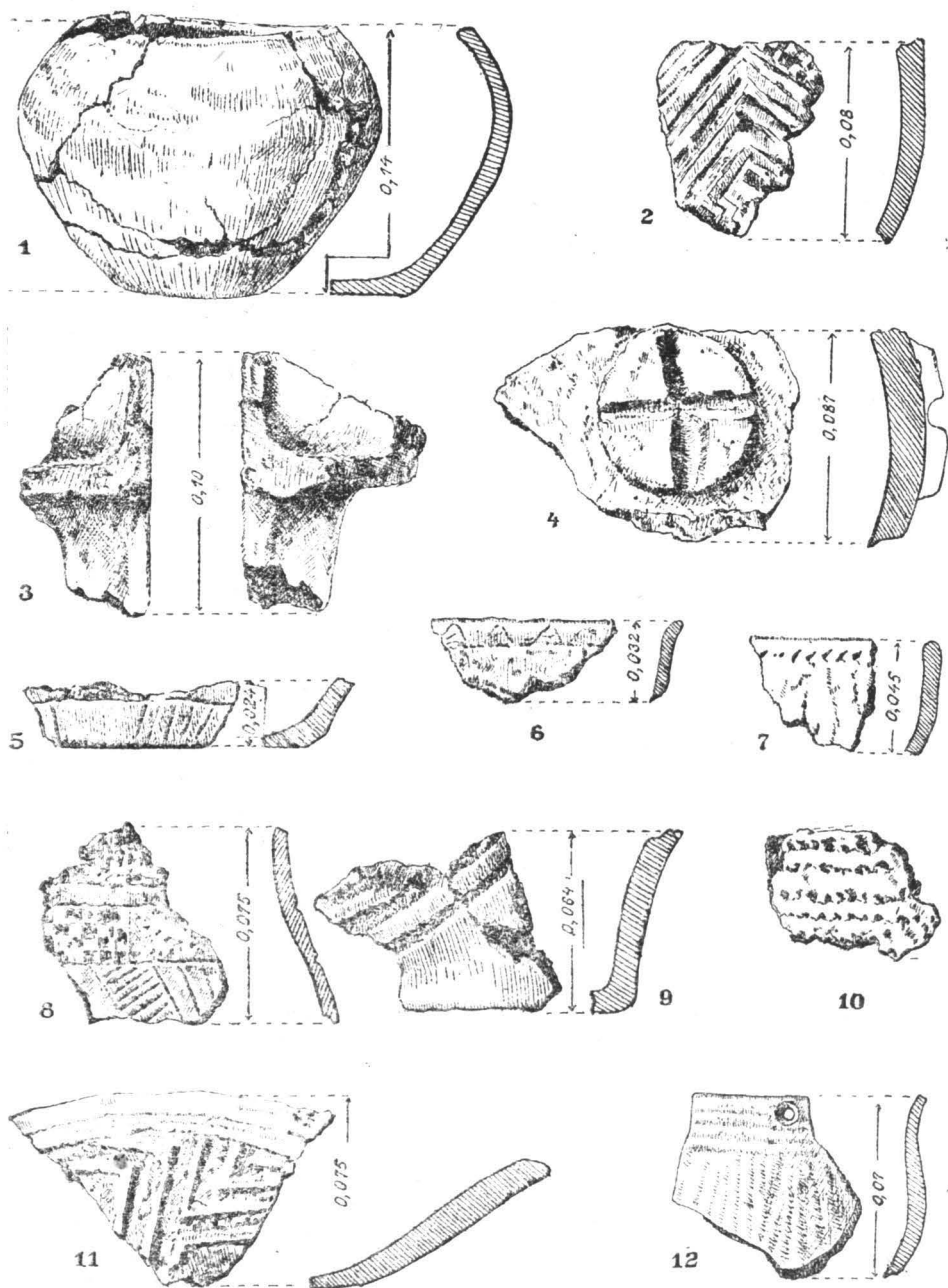
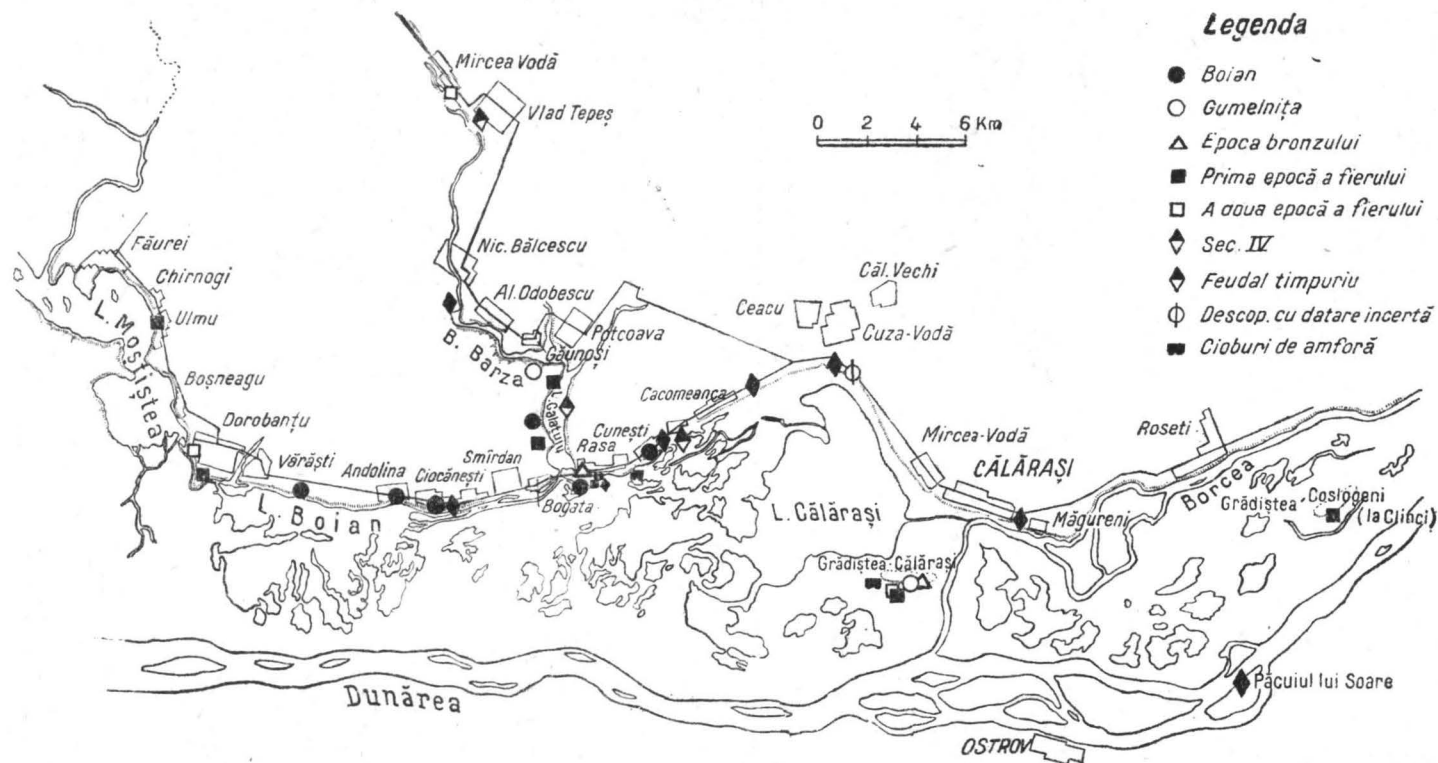

Fig. 12. — Ciulnița. Ceramică neolitică din cultura Boian — faza Giulești.

PLANȘA I. — Harta regiunii cercetate în raionul Călărași.

trei așezări din acea perioadă. Nu ar fi exclus ca astfel de stațiuni să existe în număr mai mare pe diversele grădiști din lunca Dunării, dintre care, majoritatea, până în prezent, nu au fost cercetate.

Oamenii din timpul culturii Gumelnița C sint semnalati în mai multe puncte. În legătură cu ei merită să atragem atenția asupra faptului că aceștia locuiau pe margini de terase spre deosebire de predecesorii lor din cultura Gumelnița propriu-zisă.

Ca și în alte regiuni învecinate, culturile din epoca de bronz sint foarte slab reprezentate în regiunea la care ne referim.

Spre deosebire de perioadele anterioare, oamenii din prima epocă a fierului au locuit mult mai intens teritoriul din preajma malului de nord al Dunării. Cu toate acestea, așezările cunoscute încă nu pot fi legate de alte descoperiri asemănătoare din Muntenia. E bine să menționăm că așezarea de la Dorobanțu, din prima epocă a fierului, reprezintă probabil un cătun de tipul cenușarelor (zolniki).

În a doua epocă a fierului, pe malul stîng al fluviului, locuirea a fost foarte intensă, cum de altfel o atestă și izvoarele scrise. Așezările se țin lanț în lungul marginii terasei, începînd de la satul Ulmu și pînă la grădiștile Călărași și Coslogeni. În legătură cu aceste descoperiri trebuie făcută precizarea că așezările sint în majoritatea cazurilor nefortificate și foarte apropiate de ape. Nu este exclus ca numărul mare al așezărilor daco-getice pe malul fluviului să arate că oamenii respectivi se ocupau în mare măsură cu pescuitul. Tot acum este cazul să amintim constatarea că, în majoritatea cazurilor, s-au adunat fragmente ceramice din vase lucrate la roată, din pastă cenușie. Este vorba așadar, foarte probabil, de o perioadă de la sfîrșitul mileniului I î.e.n.

Evenimentele politice din preajma graniței imperiului roman au influențat în mare măsură viața triburilor locale. Dat fiind pericolul ce-l reprezentau geto-dacii pentru imperiu, unele grupuri de geto-daci au fost strămutate la sud de Dunăre, iar altele, sub presiunea romanilor, s-au retras spre nord. Aceasta ar fi o explicație ipotetică pentru numărul extrem de restrîns al așezărilor din primele trei secole ale erei noastre.

O viață mai închegată se constată de abia începînd din secolul IV-lea e.n., din care perioadă avem mai multe descoperiri de așezări și chiar morminte, așa cum e cazul mormîntului de la Vlad Țepeș. Acesta, prin bogăția materialului descoperit, ne dă certitudinea existenței unei diferențieri de clasă.

Ca și în epoca geto-dacică, în regiune se constată un foarte mare număr de așezări din epoca feudală timpurie. Toate fragmentele ceramice provin din vase lucrate la roată, unele la învîrtire înceată, altele la roata de picior. Pînă acum însă nu s-a putut face o precizare cu privire la datarea diferitelor categorii de materiale. De la sfîrșitul epocii feudale timpurii datează fortificația, cunoscută de multă vreme, de pe insula numită Păcuiul lui Soare. Acolo au fost adunate diferite materiale arheologice, printre care și monede, cu ajutorul cărora se poate data complexul în secolele X—XI.

Descoperirile arheologice făcute pînă în prezent în raionul Călărași și în raioanele învecinate dovedesc bogăția arheologică a regiunii și ne îndeamnă la noi cercetări pentru cunoașterea cit mai amănunțită a istoriei societăților omenești ce au locuit în această parte a țării.

N. ANGHELESCU

АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ И НАХОДКИ В РАЙОНАХ КЭЛЭРАША И СЛОБОЗИИ

(КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ)

Исследованиями, приведенными коллективом Кэлэрашского областного музея, были обнаружены:

1) группа погребений с костями в скорченном положении в стоянке Боян на Грăдиштя Улмилор;

2) слой поселений Мăгура Кунешти с культурой Гумельница-Стойкани;

3) группа гончарных печей в Дуросторуме на Дунайском Правобережье в Добрудже, к востоку от Силистры, на территории РНР.

Были обнаружены различные культурные слои и различные эпохи в следующих местностях.

Промежуточная фаза Болинтиняну - Джулешти, культуры Боян, была обнаружена на западном берегу озера Гэлэцуй, к северу от села Богата. Слои поселения носителей культуры Боян — фаза Джулешти — были идентифицированы в Вэрэшти, Андолине, Чокэнешти, Расе, Кунешти и Чульнице.

Вблизи села Поткоава был найден слой поселения, принадлежащий ранней культуре Гумельница, следы же поздней фазы культуры Гумельница были обнаружены в Расе и Грăдиштя Кэлэраша.

Сосуды и керамические объекты эпохи бронза были найдены в Расе.

Материалы первой эпохи железа были обнаружены в Доробанцу, Михай Витязул, Грăдиштя Кэлэраша и Кослоджени.

Слои гето-дакийской культуры были вскрыты в Ульму, Доробанцу, Богате, Поткоаве, Расе, Грăдиштя Кэлэраша и Грăдиштя Кослоджени.

Следы поселений и материалов, относящиеся к IV в. н.э., были обнаружены в Владе Цепеше, Расе и Кунешти.

Материалы принадлежащие ранней феодальной эпохе, были обнаружены в Чаку, Какомьянке, Кунешти, Расе, Чокэнешти, Поткоаве и Александру Одобеску.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — Пискул Крэсани. Культура Боян — фаза Болинтиняну.

Рис. 2. — Грăдиштя Кэлэраша: а — первая эпоха железа; в — вторая эпоха железа.

Рис. 3. — Куза Водэ. Материалы с неточной датировкой.

Рис. 4. — Кунешти. Культура Боян — фаза Джулешти.

Рис. 5. — Кунешти. Ранняя феодальная эпоха.

Рис. 6. — Раса. Начало эпохи бронзы.

Рис. 7. — Богата. Культура Боян — переходная фаза Болинтиняну-Джулешти.

Рис. 8. — Доробанцу. Первая эпоха железа.

Рис. 9. — Ульму. Вторая эпоха железа (дано-гетская культура).

Рис. 10. — Поткоава. Культура ранняя Гумельница.

Рис. 11. — Владе Цепеш. Могильный инвентарь IV в.

Рис. 12. — Чульница. Культура Боян — фаза Джулешти.

Таблица 1. — Карта обследованных областей в районе Кэлэраша.

RECHERCHES ET DÉCOUVERTES ARCHÉOLOGIQUES DANS LES DISTRICTS DE CĂLĂRAȘI ET DE SLOBOZIA

(RÉSUMÉ)

Les recherches entreprises par le collectif du Musée régional de Călărași ont conduit aux découvertes suivantes:

1. — Un groupe de tombes contenant des squelettes recroquevillés, dans la station Boian de Grădiștea Ulmilor.

2. — Une série d'habitations à Măgura Cunești, appartenant à la culture Gumelnitza-Stoicani.

3. — Un groupe de fours de potiers à Durostorum, sur la rive droite du Danube, à l'est de la ville de Silistra, sur le territoire de la République Populaire Roumaine.

Plusieurs vestiges d'habitations se rapportant aux différentes cultures et époques ont été découverts dans les endroits suivants:

La phase intermédiaire (Bolintineanu-Giulești) de la culture Boian a été trouvée sur le bord ouest du lac Gălățui, au nord du village Bogata; les niveau d'habitations des représentants de la culture Boian (phase Giulești) ont été trouvés à: Vărăști, Andolina, Ciocănești, Rasa, Cunești et Ciulnița.

Des restes d'habitations appartenant à la première phase de la culture Gumelnitza ont été trouvés à l'endroit même où se trouve le village de Potcoava; des restes appartenant à une phase ultérieure de la culture Gumelnitza ont été découverts à Rasa et à Grădiștea Călărași.

À Rasa on a découvert des vases et des tessons céramiques datant de l'âge du bronze.

Des matériaux datant du premier âge du fer ont été recueillis dans les localités suivantes: Dorobanțu, Mihai Viteazul, Grădiștea Călărași et Coslogeni.

Des niveaux de la culture daco-gétique ont été découverts à: Ulmu, Dorobanțu, Bogata, Potcoava, Rasa, Grădiștea Călărași et Grădiștea Coslogeni.

Des restes d'habitations et des matériaux datant du IVe siècle de notre ère ont été découverts à Vlad Țepeș, Rasa et Cunești.

A Ceacu, Cacomeanca, Cunești, Rasa, Ciocănești, Potcoava et Alexandru Odobescu, on a recueilli un matériel datant de l'époque féodale ancienne.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — *Piscul Crăsani*. Céramique néolithique appartenant à la culture Boian, phase Bolintineanu.

Fig. 2. — *Grădiștea Călărași*. Vases céramiques: a) premier âge du fer; b) second âge du fer.

Fig. 3. — *Cuza-Vodă*. Matériaux céramique divers.

Fig. 4. — *Cunești*. Céramique néolithique appartenant à la culture Boian, phase Giulești.

Fig. 5. — *Cunești*. Céramique de l'époque féodale ancienne.

Fig. 6. — *Rasa*. Céramique du début de l'âge du bronze.

Fig. 7. — *Bogata*. Céramique néolithique de la culture Boian; phase intermédiaire Bolintineanu-Giulești.

Fig. 8. — *Dorobanțu*. Céramique du premier âge du fer.

Fig. 9. — *Ulmu*. Céramique du second âge du fer (culture daco-gétique).

Fig. 10. — *Potcoava*. Vase néolithique appartenant à la culture Gumelnitza ancienne.

Fig. 11. — *Vlad Țepeș*. Inventaire d'une tombe du IVe siècle.

Fig. 12. — *Ciulnița*. Céramique néolithique appartenant à la culture Boian, phase Giulești.

Pl. 1. — Carte de la région explorée dans le district de Călărași.